

Saksframlegg

Høring - endringer i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven - hjemmel til å kreve botid for utenlandske arbeidstakere som skal ansettes i barnehage eller skole

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Molde formannskap	

Rådmannens forslag til vedtak

Molde kommune gir høringssvar i tråd med saksutredningen.

Molde kommune vil særlig påpeke følgende:

- barn i barnehage og skole skal beskyttes mot kriminelle handlinger
- kommunen mener at krav om botid ikke er rett virkemiddel til formålet
- kommunen ønsker å være inkluderende og legge til rette for god integrering for alle borgere
- barnehage- og skoleeiere må sikre gode system og rutiner for å forhindre alle typer kriminelle handlinger i barnehager og skoler

Saksopplysninger

Kunnskapsdepartementet foreslår å innføre hjemler til å utarbeide forskrift med krav om botid for utenlandske arbeidstakere som skal ansettes i barnehage eller skole.

Reglene om selve botiden vil komme i en etterfølgende forskrift og vil sendes på egen høring.

Høringsnotatet har følgende hovedkapittel:

1. Om høringen
2. Gjeldende rett
  - 2.1 Barnehage og skole
  - 2.2 Yrkestransport
  - 2.3 Personell på lufthavner
  - 2.4 Gjeldende rett i Danmark og Sverige
3. Departements vurderinger
  - 3.1 Hensyn for og mot krav om botid
  - 3.2 Situasjonen ved ikke å innføre krav om botid

- 3.3 Hvem omfattes av et krav om botid
  - 3.4 Varighet på botidskravet
  - 3.5 Hvem skal vurdere om botidskravet er oppfylt
  - 3.6 Avkorting av lengden på botidskravet
  - 3.7 Beregning av tidspunkt for botid
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser
- 5. Lovforslag
    - 5.1 Endringer i barnehageloven
    - 5.2 Endringer i opplæringsloven
    - 5.3 Endringer i friskoleloven

Hele høringsnotatet finnes her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-om/id2621345/>

Høringsfrist er satt til 29. januar 2019.

Foreslåtte endringer skal etter planen tre i kraft 1. august 2019.

Om høringen – kort oppsummert

Det er et krav at alle som skal ansettes fast eller midlertidig i barnehage eller skole må fremlegge politiattest utstedt i Norge. Det kan ikke kreves politiattest fra hjemlandet til personer fra andre land utenfor EØS. En norsk politiattest vil kun ha begrenset verdi dersom den som skal ansettes i barnehagen eller skolen har kort botid i Norge.

Gjeldende rett

Alle som skal ansettes fast eller midlertidig i barnehage, grunnskole, videregående skole, musikk- og kulturskole, i skolefritidsordning eller for å gi leksehjelp må legge fram politiattest. Det er etter gjeldende rett ikke hjemmel for å stille krav om minimum botid i barnehageloven og opplæringsloven.

Hensyn for og imot krav om botid

Departementet vurderer om det skal innføres hjemmel til å kreve botid for utenlandske borgere med kort botid i Norge, før ansettelse i barnehage eller skole. Et krav om botid vil i hovedsak omfatte borgere fra land utenfor EØS.

Hensyn som taler for innføring av krav om botid

- Beskyttelsesbehovet for barn i barnehage og skole er stort. Ansatte har et særlig ansvar for barns trygghet i barnehage og skole. Ansatte er i en posisjon der de kan være alene med barn, noe som setter barna i en sårbar situasjon.
- Krav om botid er også innført i annen lovgivning.
- Tillitshensynet er sentralt. Barnehage og skole er en viktig del av barns oppvekstmiljø og ansatte opparbeider seg et nært tillitsforhold til barna. Hensynet til barna krever at misbruk av dette tillitsforholdet forhindres på alle nivåer.
- Barnekonvensjonen gir bestemmelser som oppfordrer statene til å sette inn egnede tiltak for å forhindre at barn blir utsatt for mishandling og overgrep. Departementet mener botidskrav kan være et egnet tiltak for å forhindre dette.

Hensyn som taler mot innføring av krav om botid

- Midlertidig ansettelsesforbud for stillinger i barnehage og skole. Krav om botid vil kunne utelukke mange egnede personer for tilsettinger, uten at det kan dokumenteres at disse utgjør en risiko for barna.
- Barnehager kan få vanskeligheter med å rekruttere nødvendig personale.

- Politiattest gir ikke det fulle bildet av søkers egnethet og kan ikke erstatte de konkrete vurderinger som den som ansetter uansett må gjøre.
- Krav om politiattest er ingen garanti for at barn ikke utsettes for overgrep.
- Krav om botid som en hindring om å nå målet om at nyankomne innvandrere så raskt som mulig kommer i arbeid.
- For ansettelser i barnehager må kravet sees i sammenheng med språkkravet som nylig er innført i barnehageloven §§ 18a og 18b. Tilsvarende krav for skole i forskrift til opplæringsloven §14-6. Disse kravene medfører at det for mange uansett vil ta noe tid før de kan bli kvalifisert for ansettelser i barnehage og skoler.

Konklusjon

Det er viktig at nyankomne innvandrere raskest mulig kommer i arbeid og bidrar med sine ressurser i samfunnet. Botid vil i praksis fungere som et midlertidig ansettelsesforbud i skole og barnehage. Samtidig er barnas sikkerhet av så stor betydning at departementet likevel mener det bør stilles krav om botid. Departementet understreker at det ikke er tatt stilling til om det skal innføres et botidskrav. Reglene om selve botiden vil komme i en etterfølgende forskrift og vil sendes på egen høring.

Situasjonen ved ikke å innføre krav om botid

Dersom det ikke innføres botidskrav vil situasjonen være slik den er nå. Det er et krav om at de som skal ansettes i barnehage, skole eller friskole om at de leverer en politiattest. Denne vil være norsk og da det ikke er noe krav til varighet vil den ha kort eller lang varighet. Videre er det ikke mulig å be om politiattest fra annet EØS-land, de må levere en norsk politiattest.

Hvem omfattes av et krav om botid

Ikke alle utenlandske borgere som skal ansettes i barnehage eller skole vil bli omfattet av et krav om botid. EØS-borgere som leverer politiattest fra EØS-land eller Sveits vil være unntatt fra kravet. Det er derfor hovedsakelig tredjelandborgere (borger av land som ikke er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen) som blir omfattet av kravet. Utenlandske borgere som av ulike grunner skal oppholde seg regelmessig i barnehagen eller skolen, uten at de er ansatt, vil ikke bli omfattet av kravet. Heller ikke norske borgere, som har bodd i utlandet i flere år, vil bli omfattet av et krav om botid.

Varighet på botidskravet

Botidskravet skal ikke gis for lengre tid enn fem år, med mindre vesentlige sikkerhetshensyn tilsier det.

Hvem skal vurdere om botidskravet er oppfylt

Det er de som ansetter, som skal vurdere politiattest før en person kan ansettes i barnehage eller skole. Departementet mener det er de samme personene som også bør vurdere om botidskravet er oppfylt for utenlandske søkere.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet mener forslaget får få administrative konsekvenser.

En innføring av botid kan føre til økte kostnader på samfunnsnivå, spesielt dersom de som blir omfattet av botidskravet ikke finner annet arbeid. Med ny pedagognorm og ny lærernorm som er innført, har også behovet for styrer/pedagogisk leder i barnehage og lærere økt mange steder. Det kan også bli vanskeligere å rekruttere personale med minoritetsspråklig bakgrunn der dert er behov for det.

Utlendinger som ønsker å jobbe i barnehage eller skole, kan ta annet arbeid i perioden før botidskravet er oppfylt. Tiden før botidskravet er oppfylt vil også for mange gå med til å gjennomføre introduksjonsprogrammet og/eller å opparbeide seg tilstrekkelige norskkunnskaper.

Molde kommunes hørings svar

Barn og unge skal sikres gode og trygge oppvekstmiljø i barnehage og skole i tråd med lov og regelverk. Barna skal beskyttes mot kriminelle handlinger. Barnehage- og skoleeiere, kommuner og andre har en rekke rutiner og tiltak for å forebygge og forhindre at kriminelle handlinger får skje. Innhenting av politiattest for alle som ansettes fast eller midlertidig i barnehage, grunnskole, videregående skole, musikk- og kulturskolen, skolefritidsordning eller for leksehjelp er et av mange tiltak.

Kriminelle handlinger må bekjempes og utfordringer må belyses og løses. Kommunen mener imidlertid at det best gjøres ved forebygging, økt kompetanse, god bemanning, gode tiltak for økt integrering og generelt gode kriminalitetsforebyggende tiltak.

Molde kommune støtter departementets intensjon om å beskytte barna. Kommunen mener imidlertid at kravet om botid ikke er godt egnet for formålet og støtter ikke departementets forslag til lovendringer. Kommunen mener at et slikt krav kan bidra til det motsatte - mindre integrering, mer stigmatisering og, i verste fall, økt kriminalitet. Kommunen mener beskyttelseshensynet til barn i barnehage og skole må vektlegges gjennom system og rutiner ved den enkelte institusjon. Dette kan medføre økte driftskostnader for kommunen.

Molde kommune ønsker å være en inkluderende kommune som så raskt og godt som mulig søker å få innvandrere inn i norsk arbeidsliv og samfunn. Kommunen har behov for mange typer arbeidskraft. Kravet om botid kan føre til at kommunen ikke får ansatt dyktige medarbeidere, samtidig som disse har behov for arbeid og et sosialt nettverk.

Molde kommune har tidligere mottatt bosettingspris og blitt kåret til den dyktigste kommunen i landet når det gjelder å ta imot og integrere flyktninger i lokalsamfunnet. Kommunen ønsker å videreutvikle dette arbeidet og mener en innføring av botidskrav for deler av befolkningen bidrar til det motsatte.

Molde kommune mener innføring av hjemler til å utarbeide forskrift med krav om botid for utenlandske arbeidstakere som skal ansettes i barnehage og skole ikke er rette veg å gå – verken for å trygge barna eller for å styrke integrering, inkludering og et godt samfunn for alle.

Vurdering av økonomiske konsekvenser

Departementet vurderer at forslaget har få administrative konsekvenser. Kommunen mener arbeidet med å vurdere om botidskravet er oppfylt, vurdere eventuell avkorting av lengden, vedtak og klagebehandling mv vil få administrative og økonomiske konsekvenser. Det er imidlertid vanskelig å forutsi omfanget av ordningen.

Et aktuelt tiltak for økt beskyttelse, kan være å redusere personalets mulighet for å være alene med barn. Det vil føre til økte driftsutgifter til bemanning.

Departementet påpeker at ordningen kan føre til økte utgifter på samfunnsnivå, spesielt dersom de som blir omfattet av botidskravet ikke finner annet arbeid. Slik kommunen ser det kan de samfunnsøkonomiske konsekvensene bli alvorlige.

Molde kommune tilrår at lovendringene ikke settes i verk.

Kommunen vil for øvrig påpeke at det er krevende å gi hørings svar med politisk behandling når høringsfristen er svært kort. Kommunen mottok høringsnotatet den 11.12.18, høringsfristen er den 29.01.19. Dette er en sak av stor betydning for mange og det burde vært satt av bedre tid til grundig behandling av saken.

Arne Sverre Dahl

Saksprotokoll i Molde formannskap - 22.01.2019

Vedtak

Molde kommune gir høringssvar i tråd med saksutredningen.

Molde kommune vil særlig påpeke følgende:

- barn i barnehage og skole skal beskyttes mot kriminelle handlinger
- kommunen mener at krav om botid ikke er rett virkemiddel til formålet
- kommunen ønsker å være inkluderende og legge til rette for god integrering for alle borgere
- barnehage- og skoleeiere må sikre gode system og rutiner for å forhindre alle typer kriminelle handlinger i barnehager og skoler

Behandling

Det ble votert samlet over rådmannens forslag til vedtak som ble enstemmig vedtatt.